

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 141/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Júliusom Jánošíkom, advokátom, Klincová 35, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave (predtým Krajský súd v Bratislave) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. BA-4Sa/54/2018 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. BA-4Sa/54/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré **je** Správny súd v Bratislave **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Správny súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom správneho súdu (predtým krajského súdu) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. BA-4Sa/54/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“).
- Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v konaní o preskúmanie rozhodnutia žalovanej Sociálnej poisťovne – ústredia. V sťažnosti opisuje priebeh napadnutého konania, z ktorého vyplýva, že správna žaloba bola podaná 31. mája 2018, sťažovateľ doručil súdu repliku 4. februára 2019. Tvrdí, že obaja účastníci konania súhlasili s rozhodnutím veci bez

pojednávania. Tvrdí, že okrem preposlania vyjadrení účastníkov napadnutého konania súd po dobu 5 a pol roka nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu jeho právnej neistoty. Sťažovateľ podal aj sťažnosť na prietahy v konaní, ktorú predsedníčka správneho súdu vyhodnotila ako dôvodnú a uviedla, že sudca spravodajca určil termín verejného vyhlásenia rozsudku na 9. apríl 2024.

3. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ je toho názoru, že v napadnutom konaní dochádza k zbytočným prietahom a porušovaniu jeho označeného práva, preto navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že označené právo sťažovateľa bolo postupom správneho súdu (predtým krajského súdu) v napadnutom konaní porušené, prikázal správnenému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 5 500 eur a náhradu trov konania.

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 141/2024-11 z 20. marca 2024 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie správneho súdu, replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie správneho súdu:

5. Správny súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV 129/2024 z 29. apríla 2024 v podstatnom k veci uviedol, že vec nie je skutkovo alebo právne zložitá, nebolo potrebné vykonávať dokazovanie, neexistovali prekážky v postupe súdu ani prietahy spôsobené sťažovateľom, vec bola rozhodnutá rozsudkom z 9. apríla 2024, pričom sťažovateľovmu právnenému zástupcovi bol tento rozsudok doručený 10. apríla 2024. Z obsahu súdneho spisu ďalej vyplýva, že súd vykonal procesné úkony súvisiace s prípravou pojednávania koncom roku 2018 a v prvej polovici roku 2019 (18. decembra 2018 výzva na vyjadrenie k žalobe, vyjadrenie žalovanej doručené 23. januára 2019, replika žalobcu doručená 5. februára 2019, duplika žalobcu doručená 20. mája 2019). Následne dochádzalo k zmenám zákonného sudcu v napadnutom konaní. Ďalším relevantným úkonom bolo určenie termínu vyhlásenia rozsudku na 9. apríl 2024.

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

8. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie, ktorej meritom bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o dôchodku, možno považovať za štandardnú bežnú vec, preto konštatuje, že po právnej stránke ho nemožno aj vzhľadom na ustálenú judikatúru považovať za zložitú.

11. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ žiadnym spôsobom neprispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania, na výzvy súdu reagoval včas. Ani správny súd vo svojom vyjadrení netvrdil opak.

12. Napokon ústavný súd hodnotil postup správneho súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní. Napadnuté konanie začalo v máji 2018. Prvý jednoduchý úkon vo veci (výzva na vyjadrenie k žalobe) správny súd vykonal až po vyše 7 mesiacoch. Následne realizoval úkony súvisiace s prípravou veci na pojednávanie a rozhodnutie veci, pričom posledný úkon bol realizovaný v máji 2019. Následne bol bezdôvodne nečinný po dobu približne piatich rokov až do rozhodnutia veci rozsudkom, čo je *prima facie* neakceptovateľné.

13. Vychádzajúc z celkovej zjavne neprimeranej dĺžky konania, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

14. Vzhľadom na vydaný a už aj doručený rozsudok správneho súdu vo veci samej možno konštatovať, že vydanie príkazu konať bez zbytočných prietáhov vo vzťahu k správneému súdu by bolo v okolnostiach veci nadbytočné, keďže doručením rozsudku stranám konania bude vec v čase rozhodovania o tejto sťažnosti právoplatne skončená.

IV. Primerané finančné zadosťučinenie

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 500 eur, ktorej výšku odôvodnil skutočnosťou, že je dôchodca, predmetom konania (rozhodovanie o starobnom dôchodku), celkovou neprimeranou dĺžkou konania, bezdôvodnou nečinnosťou v trvaní viac ako piatich rokov, teda pocitom pretrvávajúcej právnej neistoty.

17. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

18. Vzhľadom na zistené prieťahy v napadnutom konaní, berúc do úvahy predmet konania a status sťažovateľa, ako aj skutočnosť, že vo veci samej už bolo právoplatne rozhodnuté, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie (bod 2 výroku nálezu).

V. Trovy konania

19. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a za použitia § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľom náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti a podanie vo veci samej) v hodnote po 343,25 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur.

20. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania v sume 856,75 eur (bod 3 výroku nálezu).

21. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2024

Peter Molnár
predseda senátu